

กิเลสตีสองหน้า

พระอาจารย์สงบบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้าเป็น
ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิเลสมันกลัว กิเลสแต่ตั้งเดิมมามันเป็น
เจ้าวัฏจักร มันครอง ๓ โลกธาตุ เวลาเมื่อลัทธิศาสนาใดก็แล้วแต่ที่เขายกย่องสรรเสริญกันนั้น
มันก็เป็นเรื่องของกิเลส กิเลสทั้งนั้น เป็นเรื่องของกิเลสๆ ใจ

เป็นเรื่องของกิเลส คือเรื่องการแสวงหาหนทางออก แล้วออกได้แค่นั้นใจ ออกด้วยความ
ความจำนนโดยอำนาจวาสนาและการประพฤติปฏิบัติได้อย่างนั้นใจ มันก็ไปยอมจำนนกับกิเลส
เพราะ ไม่มีความสามารถที่จะมีความสามารถรู้เห็นกิเลสและชำระล้างกิเลสได้ตามความเป็น
จริง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสรู้ธรรมต่างหาก ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลากิเลสมันกลัวๆ มันกลัว
ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ฟังธรรมๆ เป็นสังขธรรมอันนี้กิเลสมันวิ่งหนีเลยละ
หางจุกตุตเลย หางจุกตุตเพราะมันเป็นสิ่งที่มีมันจะรู้เช่นเห็นชาติในกิริยาในการกระทำของมัน

ถ้ารู้เช่นเห็นชาติในกิริยาการกระทำของกิเลสที่มันแฝงอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกแล้ว
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรมๆ ถึงได้ชี้หน้ามันใจ เวลาชี้หน้ามันคอตก เวลา
เจ้าวัฏจักรจนตรอก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพ้นจาก มือของพญามาร เห็นไหม
คอตกๆ เรียกร้องให้ลูกสาวมาช่วยเหลือ มาเกลี้ยกล่อม เพื่อที่จะให้กลับมายอมจำนนกับตนอยู่
เหมือนเดิม มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้เพราะอะไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงอัมมจักขุ แสดงอัมมจักขุ ใจ จักรนั้นเคลื่อน
ไปแล้วไม่มีการหมุนกลับ ไม่หมุนกลับที่ไหน ไม่หมุนกลับในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมา-

สัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ของคนอื่น ของคนอื่นองค์สมเด็จพระสัมมา- สัมพุทธเจ้าไปพยายามเทศนาว่า การ รื้อสัตว์ชนสัตว์ฯ จนผู้นั้นมี ดวงตาเห็นธรรม ผู้ที่นั่นสิ้นกิเลสไปเป็นแต่ละบุคคลๆ

เอตทัคคะ ๘๐ องค์ พระอรหันต์ทั้งสิ้น แต่พระอรหันต์ทั้งสิ้น เวลาพระอรหันต์ทั้งสิ้น ขึ้นมา เห็นใหม่ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามสัจจะความจริงระหกระเหินมาก ความทุกข์ความยากนะ ความทุกข์ความยากๆ เพราะอะไร ความทุกข์ความยากเพราะอำนาจวาสนาเขาสร้างมาอย่าง นั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะปรารภนาเป็น อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เวลาเขาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ตามความเป็นจริงของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแต่งตั้งให้เป็นอัครสาวกเบื้อง ซ้ายและเบื้องขวา เนี่ยคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ที่เดี่ยวนั้นนี้ ดีเดี่ยวนั้นไม่เป็นธรรมๆ ถ้าเป็นธรรม ต้องเป็นประชาธิปไตย เพราะอะไร เพราะต้องตั้งพระอัญญาโกณฑัญญะ เพราะพระอัญญา โกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก ประชาธิปไตย

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ เพราะว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาให้เชื่อกรรมๆ เราเชื่อกรรมนะ กรรมคือการกระทำ ใครทำดีทำชั่วมันเป็นเวร เป็นกรรมของสัตว์โลกนั้นๆ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเขา ทำของเขา มา เขาสร้างด้วย อำนาจวาสนาของเขา มา เขาปรารภนาของเขา มา เขาทำของเขา มา สมบูรณ์แบบของเขา เขาถึง ได้มา เกิดเป็นพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ แล้วพร้อมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรมไป

เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งที่เกิดมาเป็นสัจจะ เป็นความจริง การกระทำของเขา มันสมบูรณ์แบบของเขา เป็นของเขา ไม่ใช่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าตั้งว่าสหชาติ ชาตินั้นก็ถูกต้อง เพราะว่าเขาสั่งสร้างของเขา มาๆ เขาทำของเขา มา อุดมสมบูรณ์ของเขา มา เป็น ถูกต้องชอบธรรมของเขา แล้วเวลาการประพฤติปฏิบัติของเขา เขาก็ได้ชำระล้างกิเลสในใจของ เขาตามอำนาจวาสนาของเขา ตามอำนาจวาสนาของเขา เป็นสัจจะจะเป็นความจริงไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมๆ ตรัสรู้ธรรมในใจขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา รื้อคั่นด้วย องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสยัมภูตรู้ตัวเองโดยชอบ เพราะมันไม่มี มันไม่มีไป มันไม่มีคือมัน ไม่มีในชาติที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะมันยังไม่มี

แต่เวลามันมี มันมี มันมีแล้วไง “**ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม**” เดิมตรงไหน? เดิมตรงไหน? ตรงไหนเดิม? มันเป็นเพลงไทยเดิมไง เพลงไทยเดิมกับเพลงไทยสากลเป็นของดั้งเดิมถึงเป็นไทยเดิม เขาก็ต้องมีการละเล่นดนตรีมันถึงมีเสียง ถ้าเครื่องดนตรีขาดไว้มันก็ไม่มีเสียง นี่ไง มันเก็บไว้มันก็เป็นเครื่องดนตรีเท่านั้น แต่มีการกระทำขึ้นมามันถึงมีเสียงขึ้นมา มันถึงเป็นคนตรีชั้บกล่อมมวลชนไง ถ้ามันเป็นของดั้งเดิม ดั้งเดิมตรงไหน? ดั้งเดิมอย่างไร?

ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา นะ คนเกิดมาๆ เกิดมาด้วยเวรด้วยกรรมของสัตว์โลก ถ้าเวรกรรมมันเกิดมา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เชื่อกกรรมๆ เชื่อกกรรมยังเชื่อไม่ได้เลย เวลาเชื่อกกรรมๆ เชื่อกกรรมกรรมคืออะไร แล้วพอเชื่อกกรรมขึ้นมา แล้วมันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคนสูงหรือต่ำ ถ้าคนที่มันต่ำต่ำด้อยขึ้นมามันก็เชื่อกกรรมโดยการจะสะดาะเคราะห์ต่อชะตา เพื่อชีวิตที่ดีงามของตน นั้นเวลาคนที่จิตใจของเขามันเป็นจิตใจที่ต่ำด้อย

จิตใจของคนนะ ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เห็นไหม คำว่า “มีอำนาจวาสนา” เกิดในประเทศอันสมควร ถ้าเกิดในประเทศอันสมควร เกิดมาพบครูบาอาจารย์ที่ดั่งาม ครูบาอาจารย์ ที่เป็นธรรมๆ ใจ การเห็นสมณะเป็นมงคล มงคลอย่างยิ่ง การเห็นสมณะๆ ใจ

ถ้าจิตใจเขาสูงส่งของเขา เขาเห็นสมณะแล้วเขามีศรัทธาความเชื่อของเขา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหลักการไฉน เวลาศึกษาขึ้นมาตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญา ศึกษาอริยสัจ สัจธรรมความจริงต่างๆ ขึ้นมา เวลาเข้าไปแล้วมันก็เข้าไปสู่อริยสัจ หัวใจของมัน แก่นแท้ของมันนะ **อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่คือแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา**

เวลาจะล่องพ้นได้ ล่องพ้นได้ด้วยสติปัญญา ๔ การพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงนะ นี่คือหัวใจ ศึกษามาร้อยแปดพันเก้า มันก็เข้ามาสู่หัวใจอันนี้ สู่ข้อเท็จจริงอันนี้ สู่ที่ว่ากิเลสต้นหาความทะยานอยากมันอยู่ที่ไหนนี่ไง ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนาเขาศึกษาอย่างนี้แล้วเขาก็เชื่อผลของการประพฤติปฏิบัติไฉน

เวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาต้องรู้จำเพาะตน ต้องรู้ด้วย ตัวของตนเอง ถ้ามีศรัทธาความเชื่อก็กราบเคารพครูบาอาจารย์ เห็นไหม เวลาในสมัยพุทธกาลองค์สมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้าไปที่ไหนมีแต่คนเคารพบูชาๆ บูชามันก็ได้บุญกุศลไป บุญกุศลของวิภูฏะ คนที่ได้ทำบุญ ตักบาตรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ไปเกิดเป็นเทวดาภพนั้นชาตินั้นเพราะเขามี วิชาแสนนั้น คำว่า “มีวิชาแสนนั้น” มันก็ยิ่งดีไป มันก็ยิ่งดีว่าเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบกับ พระพุทธศาสนา

แต่ถ้าคนไม่มีอำนาจวิชา เกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีถือลัทธิ ต่างๆ มากมายมหาศาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปโปรดๆ ใจ ชฎิล ๓ ฟันองก็ พราหมณ์ดั้งเดิมนี้แหละ เวลาบูชาไฟๆ เดี่ยวนี้เขาก็ยังบูชาไฟกันอยู่อย่างนั้น แล้วเขาก็เชื่อของ เขาอยู่อย่างนั้น เชื่ออย่างนั้นคือผลของวิภูฏะไป มันก็เวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะไป

เพราะเขาก็เชื่อของเขาอย่างนั้น เพราะเขาว่าเป็นอาตมัน มันมีอยู่ดั้งเดิม มันจะเป็นอยู่ อย่างนั้น เขาเคารพบูชาของเขาอยู่อย่างนั้น แล้วเวลาเกิดในประเทศของเขาไป มันมีวรรณะ มันมีสิ่งต่างๆ แล้วเขาก็ยอมรับกันลึกๆ ในหัวใจนะ มันเป็นวัฒนธรรมไป

แต่เราเกิดมาในประเทศอันสมควร เกิดในเมืองพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเวลา คนเกิดเป็นอริยทรัพย์ ชีวิต เห็นใหม่เป็นอริยทรัพย์ เพราะมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์เป็น อริยทรัพย์ๆ อริยทรัพย์เลยนะ เพราะมันมีคุณค่าไป แล้วเวลาเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ แต่ เวลาความเสมอภาค มนุษย์ไม่ใช่ดีเพราะ การเกิด เวลาเกิดเป็นอริยทรัพย์ เราจะสูงกว่าสัตว์ไป เราสูงกว่าคนโน้น สูงกว่าคนนี่เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังส ญาณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทะลุปรุโปร่งผลของวิภูฏะไป

พระโพธิสัตว์เกิดเป็นสัตว์ก็มี พระโพธิสัตว์เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะ เกิดในภพ ชาติต่างๆ มากมายมหาศาล แล้ว ใครจะรู้ว่าใครจะใหญ่กว่าใครละ นี่ไง เวลาเกิดเป็นมนุษย์เป็น อริยทรัพย์ขึ้นมา เราเป็นมนุษย์ เราก็อิงใหญ่กว่าเขาไป นี่เป็นมนุษย์ไป

ล่า! มนุษย์นั่นล่ะ สัตว์มันกลัวมนุษย์ กลัวที่สุดเลยละ สิ่งที่เราว่าเป็นอริยทรัพย์ เรา ก็ถือตัวถือตน เราก็อิงว่าเรา เห็นอกกว่าคนอื่นไป แล้วเวลาเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเราว่ามนุษย์ ด้วยกัน เราก็อิงใหญ่กว่าเขาไป มันจะยิ่งใหญ่มากกว่าใครละ มัน มีแต่ดีและชั่วเท่านั้นละ มีแต่ทำ คุณงามความดี เห็นใหม่ ถ้าใครทำคุณงามความดี กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรมมันหอมทวนลมไป

นี่พูดถึงว่า ถ้าจิตใจของมันไม่อหังการไม่คิดไป เห็นใหม่ การเกิดเป็นมนุษย์เป็น อริยทรัพย์ แต่คนเราไม่ใช่ดีเพราะการเกิด ดีเพราะการกระทำ แต่ถ้ามันดีเพราะการ

กระทำมันมีอำนาจ วาสนามากน้อยแค่ไหน มันจะกระทำเรื่องอะไรละ กระทำเรื่องบุญและบาป
ละ คนเราเกิดมานะ เกิดมาด้วยบาปด้วยกรรมของเขา เขามีความคิดของเขาโดยความขัดแย้ง
กันไปตลอดชีวิตไง แล้วมันมีแต่ความทุกข์ความยากไปทั้งสิ้นไง

แล้วถ้ามันมีอำนาจวาสนาได้ศึกษาธรรมะๆ ศึกษาธรรมะ ธรรมะมันเข้าไปอบรมบ่ม
เพาะขึ้นมามันจะสังเวช มันไม่มีภพใดชาติใด ๑ ไม่มีชาติใดภพใด ๑ ที่ได้สร้างบาปสร้างกรรม
มา อย่างนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมามันต้องมีที่มาที่ไปทั้งสิ้นไง แล้วถ้ามีที่มาที่ไปทั้งสิ้น เวลามันมี
สติปัญญาขึ้นมาแล้วมันสำนึกได้ มัน ธรรมสังเวช มันสังเวชๆ สังเวชถึงผลของการเวียนว่ายตาย
เกิดในวัฏฏะ สังเวชถึงกิเลสตัดทอนความทะยานอยากที่มันปกครองหัวใจของสัตว์โลก มันขับไล่
ให้ต้องดิ้นรนไปตามกำลังของมันไง

นี่ไง ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยละ คน
ที่จะมีกำลังมีสัจจะมีความจริงที่จะต่อต้านมัน ที่จะมีสามัญสำนึก ที่มีการประพฤติปฏิบัติ มีการ
แสวงหาสัจจะความจริง ฟังธรรมๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้
ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วตอกย้ำมัน สิ่งที่ยังเลงสย มันทำให้แก้เลงสยได้ แล้วเวลาฟังโดย
ธรรมข้อเท็จจริงขึ้นมา จิตใจมันผ่องแผ้ว มันสว่าง สว่างคือความเข้าใจทั้งหมดไง

ถ้ามันวางได้ ถ้ามันวางกิเลสตัดทอนความทะยานอยากในหัวใจของมัน มันวางได้ๆ มัน
ก็มีสามัญสำนึกของความเป็นคน เห็นไหม ถ้ามีสามัญสำนึกของความเป็นคนแล้ว คนก็เท่ากันๆ
คนก็เท่ากับคนนี่แหละ แต่มันมีสูงมีต่ำ มีสูงมีต่ำด้วย เห็นไหม ด้วยยศถาบรรดาศักดิ์ ด้วย
อำนาจวาสนา ด้วยทรัพย์สินเงินทองมันมีสูงมีต่ำ

มีสูงมีต่ำก็เรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องธรรมดา เพราะคน ที่ทำมาเสมอกัน ทำมาเท่ากัน
มันไม่มีไง คนมันไม่ได้ทำมาเสมอกัน ทำมาเท่ากัน แล้วถึงเวลาแล้วเวลาคนมาตักทุกข์ได้ยาก
ขึ้นมา มันตักทุกข์ได้ยากขึ้นมา เวลาคนที่เขาชวนชวายเป็นเขา มีการกระทำของเขา เขาก็เป็นคนที่
มีทรัพย์สินเงินทองขึ้นมามากมายมหาศาลได้เหมือนกัน มันอยู่ที่วาระเวลากรรมมันให้ผลไง กรรม
ดีมัน ให้ผลมันก็เป็นผลดีงามทั้งสิ้น เวลากรรมบาปอกุศลที่มันให้ผลไง มันตักทุกข์ได้ยากมันมี
ความทุกข์ยากทั้งนั้น

นี่พูดถึงถ้ามีสติปัญญาสามัญสำนึกนะ แล้วถ้ามันเห็น ถ้ามันเห็นขึ้นมา เราเกิดเป็น
มนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป พระพุทธศาสนา เห็นใหม่ เกิดมาสังครมรุ่มเย็นเป็นสุข เห็น
ใหม่ สังคมที่มีการให้อภัยกัน สังคมที่เสมอกันไง

แล้วเวลาเรามีสติมีปัญญาของเรา เห็นใหม่ เรามามองสังขมสิ เวลาคนที่เขาเอารัดเอาเปรียบกัน คนที่เขาขี้โกง คนที่เขาทำลายกันนะ มันเศร้าใจ มันเศร้าใจนะ มันเศร้าใจว่าทำไมเขาทำกันอย่างนั้น แล้วทำกันอย่างนั้นนะ แล้วถ้ามันถึงเวลาถ้า กฎหมายยังบังคับใช้ไม่ได้ เพราะคนที่ทำเขาก็มีเวรมีกรรมต่อกัน เขาก็มีสติปัญญาของเขาหลบหลีกของเขา เราไม่รู้ เราเห็นแต่ผล ทางกฎหมายมันไม่มีไง ไม่ใช่ไม่มี ทำไม่ถึง เข้าไม่ถึงไง เวลา เอารัดเอาเปรียบกันมันสังเวชใหม่ มันสังเวชเพราะเราเห็น เรารู้ เรารู้ มันไม่เป็นธรรมๆ ถ้าไม่เป็นธรรมเรารู้เห็นของเขา

สิ่งที่ถ้าหัวใจเป็นธรรมนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ถ้ามีอำนาจวาสนาหัวใจมันสูงมันต่ำขึ้นมา ถ้าหัวใจมันสูงมันต่ำขึ้นมา เวลาเราศึกษาค้นคว้าแล้ว เวลาธรรมะ มันเข้าถึงหัวใจใจ ถ้าธรรมะมันเข้าถึงหัวใจนะ เราจะแสวงหาแล้วละ ถ้าคนมีอำนาจวาสนาเขาก็จะออกประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าคนที่เขาเห็นภัยในวิภวสงสารมาบวชเป็นพระๆ บวชเป็นนักรบ จะบวชเป็นนักรบจะรบกับใครละ เวลาจะบวชเป็นนักรบๆ อยากรจะรบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของตนนี้ไง เวลาจะรบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเราละ

พระบวชใหม่ๆ เวลาพระบวชใหม่ขึ้นมา พระบวชใหม่ ถ้าเป็นอำนาจวาสนานะ มันจะมีบุญมีกุศลนะ การบวช บวชออกจากโบสถ์มาใหม่ๆ มันจะสะอาดบริสุทธิ์ใจ หงส์ในฝูงกา แล้วบวชออกมา บวชออกมาโดยสังฆกรรมนะ บวชด้วยความชอบธรรมนะ ญัตติจตุตถกรรมออกมาเป็นพระๆ ถ้าเป็นพระขึ้นมาเป็นหงส์เลยละ

จากฆราวาสๆ เห็นใหม่ ฆราวาสมีศีล ๘ เวลาที่มีศีล ๘ ขึ้นมาทำบุญกุศลมากน้อยขนาดไหนก็ได้บุญอย่างนั้น เวลาบวชเป็นพระศีล ๒๒๗ ศีล ๒๒๗ ขึ้นมา เห็นใหม่ มาบวชเป็น พระศากยบุตรพุทธชินโนรสใจ เวลาบวชขึ้นมาแล้วห่มผ้าไตรจีวร เห็นใหม่ นี่ธงชัยพระอรหันต์ ธงชัยพระอรหันต์เลยนะ แต่ตัวเอง ยังมีกิเลสเต็มหัวใจเลย เพียงแต่ว่า เห็นใหม่ สถานะของเพศนักบวช เห็นภัยในวิภวสงสาร ถ้าคนมีอำนาจวาสนานี้ไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ ฝากศาสนานี้ไว้กับบริษัท ๔ ไร่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ถ้าภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาณะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เห็นใหม่ “มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา เข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราถึงจะนิพพาน ถ้าบริษัท ๔

ของเรายังไม่เข้มแข็ง เรายังไม่นิพพาน เพราะเราจะวางรากฐานพระ-พุทธศาสนา” เห็นไหม

แล้วเทศนาว่าการขึ้นมา เห็นไหม เทวดา อินทร์ พรหม สำเร็จเป็นพระอรหันต์มากมาย มหาศาล เวลาแสดงธรรมๆ ขึ้นมา เห็นไหม นักรบ ภิกษุสำเร็จเป็นห้าร้อยเป็นพัน เวลาสำเร็จๆ พระอรหันต์มากมายมหาศาล เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้าปรารถนาเรือสัตว์ชนสัตว์มากมายมหาศาล แต่ก็มากมายมหาศาลในชมพูทวีป ในทวีปต่างๆ มากมายมหาศาลเขาถือลัทธิอื่นของเขาไป

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน คุณสิ ในโลกหกเจ็ดพันล้านคน พระพุทธศาสนามีศึกษามีศรัทธาในพระพุทธศาสนาไม่น้อย แค่นี้ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติเอาจริงเอาจังขึ้นมา มันก็เริ่มต้น ก็จะทำจริงๆ ไร บริษัท ๔ ไร เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมาะ เริ่มต้นก็ดีงาม พอประพฤติปฏิบัติไปๆ ล้มลุกคลุกคลานทั้งสิ้น ถ้าไม่ล้มลุกคลุกคลานมันต้องมีเพชรน้ำหนึ่งประดับพระพุทธรูป-ศาสนามากมายมหาศาล มีเพชรน้ำหนึ่งๆประดับพระพุทธรูป-ศาสนาไป นี่หายหมดเลย ไม่รู้ว่าหายไปไหน กิเลสมันก็ลื่นกินไปหมดเลย เวลานักรบไป จะรบกับกิเลสๆ แล้วกิเลสอยู่ไหนละ

เวลาศึกษาเราศึกษาได้ทั้งสิ้น เรามีกิเลสในหัวใจนะ กิเลสมันดีสองหน้า กิเลสมันร้ายกาจนัก เวลาเราเป็นฆราวาส เราเป็นมนุษย์ เราอยู่ในสังคมไร เราก็ต้องการไร เราเกิดมาแล้วเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาปลอมเกลียดใจของสังคมให้อภัยทานให้อภัยกัน ให้เสียสละ ให้สร้างบุญกุศลไป

แต่ขณะที่ว่า เขาเป็นคนดีเป็นสัตบุรุษ เขาก็มีกิเลสเหมือนกัน เวลาพาลชน เห็นไหม เขาเป็นโจร เขาเป็นนักโทษ เขาเป็นคนที่เห็นแก่ตัว ใ้้นั้นกิเลสชัดๆ เลย เวลากิเลสไป กิเลสเขาก็เห็นว่ามันกิเลสชัดๆ ไร เวลาคนดีๆ ก็กิเลสเหมือนกันไป นี่พูดถึงเรื่องกิเลสโดยข้อเท็จจริงไป

กิเลส นี่ไร ที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมๆ แล้ว เวลาพญามาร ครอบครวัของมาร กิเลสตัณหา ความทะยานอยากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ หักสั้น ทำลายสั้น สะอาด บริสุทธิ์ ไม่มีการไปและไม่มีการมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ จักรนี้เคลื่อน แล้วไม่มีวันย้อนกลับ ไม่มีวันเคลื่อนถอยหลังในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในใจของพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลที่สำเร็จมากมายมหาศาล

แต่ในปัจจุบันนี้ในการศึกษาค้นคว้าฯ ใด เวลามันคุ้นชิน ความคุ้นชินแล้วอยู่ที่อำนาจ
 วาสนาของใคร อำนาจวาสนาของคนมันอ่อนแอ อำนาจวาสนาของคนไม่มีอำนาจวาสนา
 ต่างๆ มันไม่เข้มแข็ง ไม่มีหลักการ ไม่มีวาสนาการค้นคว้าให้มีสัจจะความจริงขึ้นมาในใจของตน
 ได้

เวลาผู้มีวาสนาฯ ในประวัติหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นขึ้นมา ท่านประพฤติปฏิบัติ
 ของท่านตามความเป็นจริงของท่าน ท่าน พยายามค้นคว้าของท่าน ด้วยอำนาจวาสนา
 เพราะหลวงปู่ เสาร์กับหลวงปู่มั่นท่านปรารถนา เห็นไหม องค์หนึ่งปรารถนาเป็นพระ
 โภธิสัตว์คือปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปในอนาคต องค์หนึ่ง
 ปรารถนาพระปัจเจกพุทธเจ้า ปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าไปในอนาคต

แต่ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยผลของวิญญะ ด้วยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 พยากรณ์ไว้ว่า กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งๆ ก็ได้มาเจริญเพราะมีผู้มีบุญมีกุศล เห็น
 ใหม่ ได้สร้างสมบุญญาริการมากมายมหาศาลมาประพฤติปฏิบัติไป ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา
 ด้วยสติ ด้วยปัญญา ด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาของท่าน ท่านมีการกระทำของท่าน ด้วย
 ค้นคว้าของท่าน ด้วยสัจจะความจริงของท่านนะ

เวลาที่มีการกระทำมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนะ บุคคล ๔ คู่ นี้ไง โสดาปัตติมรรค โสดา
 ปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มัน
 เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลาเจริญขึ้นมาวางข้อวัตรปฏิบัติเอาไว้ให้เราประพฤติปฏิบัติไป
 เวลาประพฤติปฏิบัติถ้าใครมีอำนาจวาสนาก็ปฏิบัติโดยสัจจะ โดยตามความเป็นจริง โดย
 ข้อเท็จจริง

ไม่ปฏิบัติไปโดยกิเลสมันตีสองหน้า หน้าหนึ่งนะ เวลาเราเห็นทำความผิด ทำความ
 ผิดพลาด ตามความเห็นนั้นเป็นกิเลสแน่ๆ เวลาประพฤติปฏิบัติทำคุณงามความดีฯ ใ้ นั่นก็
 กิเลสเหมือนกัน เวลาทางโลกคนตีสองหน้าฯ อยู่ในสังคมใดก็แล้วแต่ เห็นไหม หน้าหนึ่งเขาทำดี
 กับเรา หน้าหนึ่งเขาทำที่ไว้เนื้อเชื่อใจ แต่อีกหน้าหนึ่งเปลอไม่ได้เลย มันมีปัญหาตลอด นั่นกิเลส
 คนตีสองหน้า

คนตีสองหน้าเวลาไปสังคมใดสังคมนั้นมีปัญหาไปทั้งสิ้น เพราะตีสองหน้า ไม่จริงใจกับ
 ใคร ไม่เป็นที่น่าไว้วางใจของสังคม นั้นเลย คนตีสองหน้าฯ เพราะคนตีสองหน้าฯ เขาคิดว่าเขา

เป็นคนฉลาด เขาคิดว่าเขาหาผลประโยชน์ของเขา เพราะอะไร เพราะคนมันขึ้นต่ำไง เพราะมันไม่มีศีลไง

ถ้าคนมีศีลๆ มีศีล ๕ มีศีล ๘ มีศีล ๑๐ มีคุณงามความดีๆ ไร ถ้าคุณงามความดี เห็นใหม่ มันก็ทำคุณงามความดี มันก็เป็นความดีไง มันก็เป็นคุณธรรมไง แต่! แต่ก็มิกิเลสไง มันก็เป็นกิเลสเหมือนกัน นี่พูดถึงว่าเวลาคนตีสองหน้า

แต่ถ้าว่าเวลากิเลสตีสองหน้าละ กิเลสมันเป็นเรา เวลา คนตีสองหน้า คนตีสองหน้ามันเป็นบุคคล มันเป็นสิ่งคม มันเป็นเรื่องของวิญญูะ นั้นนะคนตีสองหน้ามันไม่น่าไว้วางใจ มันไว้วางใจไม่ได้เพราะคนที่ไม่เท่าทันไง คนอ่อนแอ คนปัญญาอ่อน ก็เป็นเหยื่อของเขาให้เขาแสวงหาผลประโยชน์ แล้วแต่คนเขาฉลาด คนเขาฉลาดเขาเห็นคนตีสองหน้า เขาก็ออกอยู่ห่างๆ จากเขา ไม่อยู่เข้าใกล้เขา เพราะเขาเป็นคนที่ไม่วางใจไม่ได้ เพราะ เขาเป็นคนตีสองหน้า

แต่ถ้าเป็นกิเลสๆ กิเลสมันเป็นเรา เวลากิเลสมันตีสองหน้า เวลามันทุกข์มันยาก เราทุกข์เรายาก เราอยากจะทำประพฤติปฏิบัติ ขึ้นมา เห็นใหม่ เพราะเราทุกข์เรายาก เพราะเราทุกข์เรายาก ขึ้นมาแล้ว เห็นใหม่ เราอยากจะมีความสุข สุขอื่นใดเท่ากับ จิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับ สิ้นกิเลสไม่มี เพราะกิเลสมันขบมันไส มันทำให้เราทุกข์เรายากอยู่เนี่ย เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเราทั้งสิ้น ถ้าเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเราทั้งสิ้น เรามีอำนาจวาสนาเราจะทุ่มเท เราจะประพฤติปฏิบัติ เพราะการประพฤติปฏิบัติธรรมต้องมีศรัทธา ต้องมีความเชื่อ

ความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อของเรา เห็นใหม่ แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะฝึกหัดตัดแปลงจิตใจของเรา ถ้าเราจะฝึกหัดตัดแปลงจิตใจของเรา แล้วจิตใจของเรามันอยู่ที่ไหน เราจะฝึกหัดตัดแปลงอย่างไร จิตใจของเราก็อยู่ในร่างกายนี้แหละ แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์ไง มนุษย์ เห็นใหม่ สิ่งต่างๆ เรามี การศึกษา เรามีความรู้ มีความรู้ เรามีวิชาชีพอะไรต่างๆ มัน ก็อยู่กับโลกนี้ไง มันก็เป็นข้อเท็จจริงของการเกิดเป็นคน การเกิดเป็นมนุษย์

การเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาแล้วก็มีกายกับใจๆ แต่มันก็มี อีกอันหนึ่งว่ามีอำนาจวาสนา หรือไม่มีอำนาจวาสนาไหม เพราะคำว่า “ที่ไม่มีอำนาจวาสนา” เห็นใหม่ ดูชาวพุทธที่ทะเลเบียนบ้านเขาก็ ใช้ชีวิตของเขาโดยปกติของเขา เขาก็ใช้ชีวิตของเขาด้วยว่าเขาที่มีความสุขของเขา นั่นก็ด้วยอำนาจวาสนา หรือไม่มีอำนาจวาสนาของเขา นั่นก็เป็นผลของธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้

**เกิดเป็นคน เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ไม่ได้บวช ไม่ได้เป็น
นักรบ เหยียบแผ่นดินผิด** นี่ธรรมชาติของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ แต่! แต่เราเกิด
เป็นคน เกิดเป็นคน เรามีศรัทธามีความเชื่อของเราไง เราอยากจะประพฤติปฏิบัติไ้ เวลาเราจะ
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาความทุกข์ความยาก ความชั่วความร้าย กิเลสตีสองหน้าความ
ทะยานอยาก เรารู้ว่านี่คือกิเลส นี่เป็นด้านหนึ่งของกิเลสไ้

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา เวลามันสงบระงับ มันมี
วัฒนธรรม มันมีความคิดที่ดีงาม อันนี้เป็นธรรมใหม่ มันก็เป็นกิเลสอีกหน้าหนึ่งไ้ นี่ไ้ กิเลสมัน
ตีสองหน้า กิเลสมันตีสองหน้า พอกิเลสมันตีสองหน้า เพราะ คนเราไม่มีสติปัญญา ไม่มี
ความสามารถตรวจสอบกิเลสของตนเอง ไ้ ถ้าไม่มีความสามารถตรวจสอบกิเลสของตนเองไ้
เราก็ไม่รู้ว่กิเลสมันเป็นอย่างไร ก็ไม่เคยเห็นหน้ากิเลส ไม่รู้จักกิเลสเลยไ้

แต่เราศึกษาธรรมๆ จะประพฤติปฏิบัติธรรมนะ เวลาปฏิบัติธรรมขึ้นมามันจะเป็น
ธรรมๆ ความเป็นธรรมถ้ามันเป็นสัจจะ เป็นความจริงนะ มันเป็นศีล สมภาิ ปัญญา ถ้ามันเป็นศีล
เป็นสมภาิ เป็นปัญญาไ้ กิเลสมันตีสองหน้าๆ ไ้ กิเลสมัน ตีสองหน้าเพราะมันเมา เมาในทาง
โลกไ้ เวลาตีว่าเป็นกิเลส อันนั้นเรารู้ว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม เพราะมันเป็นกิเลสไ้ เราพยายาม
จะสละจะละทิ้งมันไป สิ่งนี้ไม่ดีงาม อันนี้ที่ว่ามันเป็นกิเลส นี่เป็นหน้าของความชั่ว

แล้วถ้าเป็นความดีๆ ละ ประพฤติปฏิบัติธรรม ประพฤติปฏิบัติธรรม แหม! มันเป็นคน
งามความดีหรือ คนมีธรรม คนมีธรรมไ้ มันก็เป็นกิเลสด้านดี

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงอัมมจักขุ นะ **เทวเม ภิกษเว** ทางสองส่วน
ที่ไม่ควรเสพ ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ สุขกับทุกข์นี้แหละ อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค
เทวเม ภิกษเว เทวเม ภิกษเว ภิกษุทั้งหลายทางสองส่วนไม่ควรเสพ เพราะกิเลสมันตีสองหน้า
มันตีสองหน้า สุขกับทุกข์นี้ไ้

ถ้ามันสุขกับทุกข์ขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ แสดงอัมมจักขุ ทาง
สายกลางๆ ทางสายกลางไม่มีหน้านะ ทางสายกลางไม่มีหน้า ทางสายกลางเป็นศีล เป็นสมภาิ
เป็นปัญญา ศีลก็เป็นศีล สมภาิก็เป็นสมภาิ ปัญญามันก็เป็นปัญญา มันมีหน้ามีตาตรงไหนละ

แต่นี้เพราะว่าเมาในกิเลสไ้ เมาในนักปฏิบัติธรรมไ้ ธรรมเมา เมาในคุณงามความดีไ้
ว่ามันเป็นความดี อวดดี ติดดี ว่าเรามีคุณธรรมๆ มีคุณธรรม คุณธรรมที่ไหน คุณธรรมอย่างไร

ทำความเข้าใจยังไม่เป็นเลย ติดดี ๆ ติดดีมันก็จำมาไง จำมา จำธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ ธรรมชาติขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครแสดงก็ได้

ในสมัยพุทธกาล เห็นไหม ปลาตะเพียนทอง ปลาตะเพียนทองนั้นนะ ที่แรกก็สื่อธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้านะ เทศนาว่าการมีลูกศิษย์ลูกหา ๕๐๐ ไปที่ไหนมีแต่คนเชิดชูบูชา หลง หลงว่าตัวเองเก่ง เอาความรู้ความเห็นเอา ประเด็นของตนใส่เข้าไปไง มันแปลกปลอมแล้ว พอแปลกปลอม แปลกปลอมเพราะทฤษฎีมานะของตนไง กิเลสมันตีสองหน้า สามหน้าไง

ที่แรกก็พูดธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพูดไปพูดมามันก็เอาความเห็นของมันยัดเข้าไป พอยัดเข้าไปมันเป็นความผิดทั้งสิ้น เวลาตายไปตกนรกอเวจีนั่นนะ กล่าวต่อพุทธพจน์ถ้าเป็นพระนะอาบัติสังฆาทิเสส กล่าวต่อพุทธพจน์เพราะไม่รู้จริงไง ศีกษาธรรมะ ศีกษาปริยัติๆ ศีksam มา มันความจำ ทั้งสิ้น แล้วความจำทั้งสิ้นก็ตีความผิดถูก ตีความตามความเห็นของตนไง

แต่ถ้าเป็นกรรมฐานไม่เป็นเช่นนั้น กรรมฐาน ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องมีตัวจริง ต้องมีศีล ต้องมีสมาธิ ต้องมีปัญญา มัน ไม่มีหน้านะ ไม่มีหน้า

เพราะมีหน้าไง เพราะมันมีหน้า กิเลสตีสองหน้า หน้าของปลาตะเพียนทองนั้น ใ้โฮ! มันดีงามไปหมดเลย มันสุดยอด ตายไปตกนรกอเวจีนั่นนะ เวลาพ้นจากนรกอเวจีเป็นชั้นๆ ขึ้นมา เวลาเกิดเป็นปลา ปลาตะเพียนทองนะ ชาวประมงเขาไปจับได้ปลาตะเพียนเกล็ดมันเป็นทอง เขาไม่กล้าไปทำร้ายมัน เพราะว่าสมัยนั้นสังคมมันแคบไง ต้องไปถวายพระเจ้าพิมพิสาร เวลาไปถึงท้องพระโรง เวลามันอ้าปาก ใ้โฮ! มันเหม็นคูล่งไปหมดเลย

กิเลสมันตีสองหน้า หน้าหนึ่งแหม! แสดงธรรมชาติของพระพุทธรูปเจ้าคนเขาเชื่อ มีศรัทธา ความเชื่อใจ เวลายึดเหยียดความเห็นของตนเข้าไปไง นี่ก็เหมือนกัน เวลามันติดดี ติดธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง กิเลสมันก็ติดธรรมนั้นไง มันติด มัน ติดดี ติดดีมันก็เป็นผลการประพฤติปฏิบัติไง กิเลสทั้งนั้น ผลของการประพฤติปฏิบัติ

เริ่มต้นการปฏิบัติเรานะ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติเริ่มต้น เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน มาก่อน เวลาประพฤติปฏิบัติของท่านมาก่อน ท่านให้ทำความเข้าใจของใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน การทำ

ความสงบใจเข้ามาก่อนทำสมาธิๆ เวลาจิตเป็นสมาธิแล้วมันคัดมันเลือก มันแยกของมันไป

เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ ดีและชั่ว บุญและบาป ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทางสายกลาง คำว่า “ทางสายกลางๆ” ทางสายกลางแสวงหาแสนยาก ทางสายกลางมันกลางของใคร เพราะคนมันมีผิดชอบชั่วดีของคน ความรู้สึกนึกคิดของคน มันแตกต่างกันไป

สมาธิๆ พอสมาธิ เห็นใหม่ เราทำความสงบของใจเข้ามา คนทุกข์คนยากๆ คนที่มีความทุกข์ความยากสะสมในหัวใจมากมายมหาศาล พอเราทำความสงบของใจเข้ามา มันโล่งโล่งเลยละ มันปล่อยวางทั้งหมด เพราะการปล่อยวางนั้น มันถึงจะเข้ามาเป็นสมาธิได้ แล้วการปล่อยวางเข้ามาทั้งหมดเป็นสมาธิ การเข้ามาถึงสมาธิ เห็นใหม่ คีลสมาธิ ปัญญา ทางสายกลางไป มันไม่มีหน้า

ถ้ามีหน้า นี่ไง ที่เราปฏิบัติกันอยู่นี่ไง หน้าใหญ่ อยากรู้ได้อย่างนั้นอยากรู้ได้อย่างนี้ คาดหมายอย่างนั้นคาดหมายอย่างนี้ เพราะมีหน้าไป ปฏิบัติธรรมคราวนี้ แหม! มันต้องสำเร็จ เป็น พระอรหันต์เลยละ หน้ายิ่งใหญ่อิ่งกตทัช ยิ่งปฏิบัติแล้วไม่ได้อะไรเลย ไม่ได้อะไรเลยเพราะอะไร เพราะหน้ามันใหญ่ไป มันดี สองหน้า สองหน้าสามหน้ามันแบกมันหามไม่ไหว

แต่ถ้าวางหมดไป เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ แต่คนเราไม่ใช่ดีเพราะการเกิดดีเพราะการกระทำ การกระทำ เป็นคนดีคนชั่วก็อยู่ที่พฤติกรรม อยู่ที่การกระทำของเขา เราเป็นนักรบ เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะรบกิเลสของเรา เราก็จะปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม คีล สมาธิ ปัญญาไป เรามีสติมีปัญญาของเรา เราจะศึกษา ค้นคว้าของเราให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นใหม่ พระพุทธศาสนา แล้วเรามีครูบาอาจารย์หรือไม่ละ ครูบาอาจารย์มากมายมหาศาล เวลาสอนไปแล้วมันแตกออกไป เป็นหลายสาย แตกออกไปเป็นสิ่งที่ว่าจับต้นชนปลายไม่ถูกเลยละ แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงๆ นะ อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโธ คำว่า “อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโธ” เพราะใครเป็นคนประพฤติปฏิบัติละ จิตของเราจะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตตภาวนา

แต่ในปัจจุบันนี้เราในสถานะของมนุษย์ สถานะของ การเป็นมนุษย์ โลกีย์ปัญญาฯ มันเกิดมากับโลกมันเป็นโลกใจ ถ้าเกิดมากับโลกมันเป็นโลก ความรู้สึกนึกคิดทั้งหมดมันเกิดจากภวสวะ เกิดจากภพ เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของเราทั้งสิ้น แล้วความรู้สึกของเรามันเป็นปุถุชนคนหนา พอเป็นปุถุชนคนหนา คิดอะไรแล้วคิดโดยกิเลส คิดโดยการคาดเดาททั้งสิ้น การคิดเอง การคิดขึ้นมาคิดโดยกิเลสโดยการคาดเดา มันก็ไปกว้านเอาทั้งหมดมา เข้ามาทับถมเพราะอะไร

เพราะนี่มันวิชาชีพ คนเราเกิดมาที่มีความรู้สึกนึกคิด สัตว์มันก็มีความรู้สึกนึกคิด แล้วความรู้สึกนึกคิดคือเรียนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า มันทรงจำธรรมวินัย ทรงจำแต่มันไม่ได้อะไรเลย

แล้วถ้ามันจะได้อะไรเลยขึ้นมา กิเลสมันยิ่งใหญ่ ยิ่งการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นที่สังคมยอมรับ เป็นสังคมที่เขาเชิดชูบูชา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็เฝ้ามันใจ เพราะเฝ้ามันดี สังคมปฏิบัติเวลาไม่เอาจริงเอาจังใจ เวลาสังคมปฏิบัติ ขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่จะต้องสมบุรณ์แบบ จะต้องสะดวกสบาย จะต้องพอใจทุกอย่างเลย มันไปเสริมมันทั้งสิ้น เวลา มันไปเสริมกิเลสพอเป็นพิธี อยากรูปปฏิบัติแต่ปฏิบัติกันพอ เป็นพิธี พิธีปฏิบัติแล้วปฏิบัติอย่างไร

นี่ไง กิเลสตีสองหน้า เวลาคนทุกข์คนจนคนแสวงหา ทำมาหากินกัน คนทุกข์คนยาก เขารู้ว่ามีกิเลส ใ้เราขึ้นมา เห็นใหม่ มานั่งพอเป็นพิธี หายใจเข้านึกพุท หายใจออกโธ อู๋! ชุ่มเย็น ชุ่มเย็นเลย กิเลสตีสองหน้า! พอกิเลสตีสองหน้าแล้วมันได้อะไรขึ้นมา เพราะกิเลสในใจเราทั้งสิ้น มันเป็นเรื่องของกิเลสในหัวใจของเรานี่ไง

แล้วถ้าจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริง เห็นใหม่ มันทุกข์มันยากๆ ศึกษา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะนี้ เห็นใหม่ เข้าไปกล่อมดูแลหัวใจของตนใจ แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยความสุขความสงบในหัวใจดวงนี้

ถ้าความสุขความสงบในหัวใจดวงนี้ ปฏิบัติเพื่อความสุขสงบในหัวใจของตน ถ้ามันจิตสงบๆ ถ้าจิตสงบมากน้อยขนาดไหน เวลาจะรักษามันต่อเนื่องไง ชำนาญในวสี ชำนาญในวสี เพราะเวลามันพุ่งมันชาน มันทุกข์มันยาก เราก็รับรู้มันได้ เวลามันสงบระงับเข้ามา เราก็รับรู้ได้ แล้วเวลามันพุ่งชานไม่ต้องใครไปยุ ไปแหย่มันหรอก มันพุ่งมันชานโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยากขึ้นมา ลูกเป็นไฟเลยอยู่ในกลางหัวใจ แต่เวลามันจะสงบ สงบ ขึ้นมา เห็นใหม่ เราต้องมีสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน

ถ้ากิเลสมันตีสองหน้ามันก็จับพลัดจับผลู จับผิดจับถูกอยู่อย่างนั้น เพราะมันรักษาหน้า มัน รักษาหน้ามันแล้วรักษาหน้า ก็รักษากิเลสนั้นแหละ เพราะกิเลสมันตีสองหน้าไง

แต่ที่เราปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ ที่กิเลสกลัวธรรมๆ กลัวธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภาคปฏิบัติไป บริยัติศึกษามา ศีกษามาก็ศึกษามากก็ท่องจำกันมาไง เวลาปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ เรามีสติปัญญาควบคุมจิตของเรา ถ้าควบคุมจิตของเราแล้ว เรามีคำบริกรรม ถ้ามีคำบริกรรมก็มีนวักรรม นวักรรมนะจิตที่เคยอิสระเคยมีกิเลสที่มันครอบงำ แล้วมันใหม่ใส่ให้มันทุกขมันยากอยู่นั่นนะ มีสติสัมปชัญญะเพราะเรามีศรัทธาความเชื่อแล้ว มีศรัทธาความเชื่อแล้วเราฝึกประพฤติปฏิบัติของเราไป เวลาเราเป็นนักรบ นักรบขึ้นมาไง นักรบขึ้นมาเราก็แสวงหาหัวใจดวงนี้ไง ถ้าแสวงหาหัวใจดวงนี้ เห็นใหม่ เวลามีการกระทำ จิตอยู่ที่ไหนๆ ใจ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ “ธรรมะอยู่ไหน ธรรมะอยู่ไหน” แสวงหา เราดูองค์กันอยู่ นี่ พระกรรมฐาน พระกรรมฐานที่ไปดูองค์กันอยู่ นี่ ไปดูองค์ ไปดูองค์หาอะไร ไปดูองค์ไป ดูองค์ วัตร มันเป็นเครื่องมือ มันเป็นขัดเกลากิเลส มันเป็นเครื่องมือ แต่ ข้อเท็จจริงคือศีล สมาธิ ปัญญา ที่มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง

เวลาดูองค์ไป ดูองค์ไปนะ แสวงหาไป นิพานมันอยู่ในป่า ในเขาหรือ หลวงตามหาบัวไปหาหลวงปู่มั่นใจ “มหา มหานิพพานไซ้ใหม่ นิพพานไม่ได้อยู่ในป่าในเขา นิพพานไม่ได้ อยู่ในถ้ำ นิพพานไม่ได้อยู่ในฟากฟ้า นิพพานไม่ได้อยู่ในตำรับตำรา นิพพานไม่ได้อยู่ใน ทฤษฎีใด ๆ ทั้งสิ้น นิพพานอยู่ในใจของคน นิพพานอยู่ในใจของคน”

แล้วไปดูองค์ในป่าในเขานะ ไปหานิพพานอย่างไร? เขาไปเพื่อเป็นสัปปายะ เขาไปเพื่อ ขีดวงไม้ให้กิเลสมันฟู กิเลสมัน ไม่ชอบใจหรือ กิเลสมันชอบใจอยู่ที่สุขอยู่ที่สบาย อยู่ที่คนเชิดชู บูชา คนส่งเสริมมันชอบ ที่นี้บรรยากาศดี ใจ! ปฏิบัติดีมากเลย เพราะอาหารมันถูกปาก

หลวงปู่หล้าท่านไปบิณฑบาตไป อะไรที่ชอบ เคยชอบมา ตั้งแต่เด็กมันก็ชอบฝังใจมาถึง ตอนเป็นพระ อะไรที่มันชอบใจ ท่านจับแล้วโยนทิ้งเข้าป่าเลย ท่านตัดกิเลสในใจของท่านไป เพราะว่าหนองฝ้อมันอึดคัดขาดแคลนอยู่แล้ว เพราะมันไม่มีตลาดซื้อขาย ใครมีสิ่งใดเขาก็ใส่ บาตรตามธรรมชาติของเขา เวลาได้ สิ่งใดมาที่มันชอบใจยังโยนเข้าป่าเลยละ

แต่เวลากิเลสมันตีสองหน้านะ มันพอทำเป็นพิธี แล้วพอไปที่ไหนเขาเชิดชูบูชา แหม! ที่นี้บรรยากาศดี อาหารมันถูกจริต มันตีสองหน้า แล้วปฏิบัติกันอย่างนี้ แล้วอย่างนี้คนที่ มีอำนาจวาสนาแล้วทำ นี่มันเป็นพิธีปฏิบัติ

เวลาเขาไปจุดงค์ๆ ไปจุดงค์มันจะได้สิ่งใด ไม่ได้สิ่งใด ก็แล้วแต่ ถ้ามันได้มันก็คือได้ ไม่ได้ก็คือไม่ได้ แต่! แต่เรามา ประพฤติปฏิบัติเพื่อเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใ ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันไม่เห็นแก่ปาก ไม่เห็นแก่ท้อง ไม่เห็นแก่ชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณไ้ เพราะ ชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณ นั้นละกิเลสมันตีสองหน้า แล้วมันจะไปคลุกคลี แล้วมันจะไปสะสม นั้นเป็นการประพฤติปฏิบัติหรือ

การประพฤติปฏิบัติเขาไม่คลุกคลี เขาไม่สะสมหัว เขาจะ เป็นสัปปายะ เขาจะแยกตัวออกไปแล้วจะปฏิบัติเพราะอะไร เพราะสมาธิมันเกิดที่ไหน มันเกิดที่จิตของตน เวลากิเลส กิเลส มันก็เกิดบนจิตของตน เวลากิเลส เห็นใหม่ เจ้าวัฏจักรมันครอบงำหัวใจของสัตว์โลกอยู่แล้ว หัวใจของสัตว์โลกอยู่ใต้อำนาจของมันทั้งสิ้น แล้วเวลามันกัลวัชธรรมๆ แล้วกัลวัชธรรม ธรรมอะไร กัลวัชธรรมภาคปฏิบัติ เวลาตั้งสัจจะขึ้นมาแล้วไ้ นั่งตลอดรุ่งก็ตลอดรุ่ง เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมา ก็เอาจริงเอาจังขึ้นมา

เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมาเพราะอะไร?

เพราะการประพฤติปฏิบัติมันมีพื้นฐานมันมีบาทฐาน ขึ้นมาก่อน ถ้ามีบาทฐานมีสติก็ควบคุมดูแลหัวใจของตน ทำความสงบใจเข้ามา ใจสงบระงับเข้าไปแล้ว ถ้าใจสงบระงับแล้ว ถ้ามัน เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงไ้ ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง เวลาจับต้องขึ้นมาได้แล้ว ถ้ามันพิจารณาของมันขึ้นมา เห็นใหม่ มันไม่มีหน้านะ

ทางสายกลาง ทางสายเอก ทางสายเอกยังมีมากขนาดไหน เขาเก็บไว้ในใจ เว้นไว้เวลามีครูบาอาจารย์ไ้ ธรรมสภาจจุฉา เอตมฺมงฺคลมุตตมไ้ การสนทนาธรรมเป็นกาล เป็นมงคล การประพฤติปฏิบัติไ้ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปถึงที่สุด ให้ถึงที่สิ้นกิเลส การสิ้นกิเลสมันไม่มีหน้านะ

ถ้ากิเลสมันตีสองหน้าๆ กิเลสทั้งนั้น หน้าหนึ่งคือบาปกรรม หน้าหนึ่งคือความเลวทราม อีกหน้าหนึ่งเป็นคนดี เป็นนักปฏิบัติ เป็นครูบาอาจารย์

ปลาตะเพียนทองนั้นนะ อ้าปาก อ้าปากเพราะมันไม่จริงไ้ ถ้ามันจริงจะไปตกนรกทำไม ตกนรกอเวจีนะ กล่าวคู่พุทธพจน์นะ เพราะเวลาอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหาที่อาศัย ธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนเขาเชื่อถือศรัทธา เพราะเขาเชื่อถือศรัทธาแล้ว ล้อมหน้าล้อมหลัง ตัวเองก็หลงระเรีงไ้ กิเลสในใจ ของตนมากมายมหาศาล ไม่รู้จักเลยว่า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ของตน

แล้วธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันชัดเจนอยู่แล้ว อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ มันเป็นสัจจะเป็นความจริง แต่วิธีการต่างหากทำอย่างไร เวลาทำอย่างไรให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา

เพราะ เพราะตนเองไม่ได้ปฏิบัติ หรือปฏิบัติแล้วไม่ได้ ข้อเท็จจริงขึ้นมา มันถึงเอาความรู้สึกนึกคิด กิเลสมันพลิกมันแปลงจนเอากิเลสที่มันต่ำเป็นบาปเป็นกรรมของตน ทั้งๆ ที่ว่าเกิดมาเห็นใหม่เป็นพระ เกิดมาเป็นสาวกสาวกะ ผู้ที่ทรงจำธรรมวินัย ผู้ที่เผยแพร่ธรรมจนมีคนเชื่อถือศรัทธาขนาดนั้น แต่ถึงเวลาก็ พลิกแปลงไปโดยกิเลสของตนไง

ตกนรกๆ ผลของการตกนรก เห็นใหม่ หมดเวรหมดกรรม มันก็เลื่อนชั้นๆ ขึ้นมานะ อ้าปากนี้ปากเหม็นหมดเลย เวลา พระเจ้าพิมพิสาร สิ่งนี้ไม่มีใครรู้ได้ ต้องมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ถึงไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ให้ฟังไง ว่าเขาเอง เขาเคยเป็นพระ เพราะความเป็นพระนั้นเวลาบวชแล้ว ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงจำธรรมวินัยๆ แล้วก็ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาแสดงธรรมๆ เพื่อปลุกศรัทธาประชาชนไง เขาก็ศรัทธาของเขา

เวลาความเห็นของตนในกิเลสค้นหาความทะยานอยากไป กิเลสมันฟูขึ้นมาไง ก็เอาความรู้ความเห็นของตนเข้าไป นึกว่า ตัวเองมีอำนาจวาสนาไง เวลาแสดงธรรมที่มันกล่าวต่อพุทธพจน์ มันบิดมันเบือนไง ตกนรกอเวจีขึ้นมา เวลาพ้นจากเวรจากกรรมขึ้นมา เห็นใหม่ คนตกนรก อเวจี ปากนรก เส่าเหล็กเท่าลำตาล ผ่ากาสาวพัสตร์ ธงชัยพระอรหันต์ ไปตกอยู่ ไปพาดอยู่จนแฉ่น ตกนรกอเวจี ตกนรกอเวจีไง

เวลาหมดเวรหมดกรรม ผลเกิดเป็นชั้นๆ ขึ้นมาไง เวลา มาเกิดเป็นปลา ปลาทองคำๆ เพราะว่าธงชัยพระอรหันต์ไง บวชเป็นพระๆ บวชเป็นพระมันก็กิเลสมันตีสองหน้าไง หน้าหนึ่งก็เป็นคุณงามความดี ความดีที่ตัวเองทำไง หน้าหนึ่ง เห็นใหม่ อีกหน้าหนึ่งก็กล่าวต่อพุทธพจน์ เพราะเอาความทิฐิมานะของตน ใส่เข้าไปในการแสดงธรรมนั้นไง นี่ปาก อ้าปากเหม็นหมดเลย แต่เกล็ดเป็นทองคำ

นี่ นี่พูดถึงเวลากิเลสมันตีสองหน้านะ มันทำลายไปทั้งสิ้น เพราะมันไม่ใช่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมๆ มันไม่มีหน้า เพราะถ้ามันไม่มีหน้า มันไม่มีหน้ามันก็ไม่มีการยาสาไถยไป มันไม่ต้องการคนล้อมหน้าล้อมหลังไง ใ้มันมันเป็นกระแสดังคมไง ถ้ามันเป็นจริงๆ แล้วหัวใจของตนไม่มีศีล ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญาอะไรเลยหรือ

แล้วไม่มีศีล ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญาขึ้นมา เห็นไหม ปุถุชน กัลยาณชน ปุถุชนคนหนาๆ ทำสมาธิก็ไม่ได้ มันคือความทุกข์ความยากทั้งสิ้น เวลาเป็นกัลยาณชนๆ กัลยาณชนเพราะอะไร กัลยาณชนเพราะมีสติ มีสติแล้วมีสามัญญสำนึก ตรวจสอบค้นคว้าไง ปุถุชนคนหนาๆ หนาเพราะอะไร หนาเพราะรูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ถ้ามีสติมีปัญญานะ รูป รส กลิ่น เสียงมันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง รูป รส กลิ่น เสียงอันวิจิตรไม่ใช่กิเลส เพชรนิลจินดา ในโลกนี้ ยศถาบรดาศักดิ์ไม่ใช่กิเลส ตัณหา ความทะยานอยาก ของคนต่างหากเป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยากของคน ต่างหาก เป็นกิเลส เพราะตัณหาความทะยานอยากของตนดิ้นรน เพราะกระทบกับรูป รส กลิ่น เสียง มันถึงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันทำลายหัวใจทั้งสิ้น ปุถุชนๆ ใจ นี้กิเลสถ้ามันกลัว ธรรมๆ กลัวธรรมเพราะกลัวสติ กลัวสมาธิ กลัวปัญญานี้ไง

ถ้ามีสติธรรม มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา ปัญญามันก็ ไคร่ครวญ เห็นไหม ควรทำทาน ทำทานก็ต้องมีปัญญาว่าควร ทำทานที่ใด คนที่มีศีล รักษาศีล รักษาศีลก็ต้องมีปัญญาของเรา ว่า ศีล ศีลก็คือศีล ศีล เห็นไหม ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติศีล ศีลเรา จะรักษาอย่างไร ถ้าเกิดภาวนา ภาวนามันต้องมีปัญญาทั้งสิ้นไง ถ้ามีปัญญาทั้งสิ้น เวลาปัญญา ปัญญามันพิจารณาของมัน เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้ แห่งมาร

ถ้าเป็นปุถุชน เสียง ไซ้! มันทิ่มมันแทง รสชาติ เห็นไหม ที่นี้อากาศดี อาหารถูกปาก เวลามันรูป รส กลิ่น เสียง ใจ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้ามีสติปัญญามันเท่าทันตรงนี้ ทางสายกลางไม่มีหน้า

กิเลสมันตีสองหน้า กิเลสมันตีสองหน้าแล้วมันโหดร้าย แล้วมันทำลายคนมามากมาย มหาศาล เราบวชเป็นพระ เป็นนักรบ เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันยังตีสองหน้า มันตีสองหน้า เพราะอะไร มันตีสองหน้าเพราะมันไม่รู้จักรูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้ แห่งมาร

ถ้ามันวางได้ วางได้ การวางได้มันถึงทำสมาธิสมาธิใจ สมาธิสมาธิคือจิตตั้งมั่น จิตไม่เอนเอียง รูป รส กลิ่น เสียง ไม่สามารถกระทบความสงบของใจได้ ใจที่มันสงบระงับแล้ว แหม! มันมีความสุขเนาะ มันมหัศจรรย์

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เห็นไหม มันเดินจงกรม เหมือนลอยไปลอยมา มันมีความสุขของมัน เพราะว่ามันเป็นอิสระไง เพราะมันเป็น

อิสระนะ สิ่งที่ว่ามันทำสมาธิเป็น ๆ คำว่า “ทำสมาธิเป็น” เพราะคนที่ทำสมาธิเป็น ครูบาอาจารย์ เห็นไหม

คนที่ภาวนาไม่เป็น คนที่ต่อต้าน คนที่ทำลายตัวเอง ใจกิเลสตีสองหน้า เวลาครูบาอาจารย์ทำว่านะ ซากศพเดินได้ ซากศพเดินได้เลยนะ เหมือนซากศพ คนเป็น ๆ นี้ ทำข้อวัตรปฏิบัติอยู่นี้เหมือนซากศพ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันตีสองหน้าไง มันไม่ได้ฟื้นฟูหัวใจขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาเลย

ถ้ามันฟื้นฟูหัวใจขึ้นมาเป็นข้อเท็จจริง เห็นไหม มันไม่ติดหน้าใจ ไม่ติดหน้าใจก็ไม่มีทิวฐิมานะ ไม่เหยียบย่ำทำลายใคร ไม่ ตีเตียนใคร แล้วมนุษย์ก็เท่ากับสัตว์มนุษย์ไง เวลาเท่ากับสัตว์มนุษย์แล้วรูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้ แห่งมาร ถ้าเรามีคำบริกรรมของเรา เรามีปัญญาอบรมสมาธิ ขึ้นมา มันสงบเข้ามาได้ ถ้ามันสงบเข้ามาได้เพราะอะไร เพราะมันสงบเข้ามาได้เพราะมีคำบริกรรม ไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทโธนี่ไง

ถ้าไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทโธ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ก็ให้เป็นความจริงขึ้นมา แล้วเป็นความจริงขึ้นมามันเอาหน้าที่ไหนมา มันไม่มีหน้า ถ้ามีหน้ามันเข้าสมาธิไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันติดที่หน้า แต่ถ้าเข้าสมาธิได้ ทางสายกลางไม่มีหน้า แล้วถ้ามันยกขึ้นสูวิปัสสนานะ ถ้ามันยกขึ้นสูวิปัสสนาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันเห็นจริง ๆ นะ

นี่มันไม่เคยเห็น ถ้ามันไม่เห็นมันถึงบอกว่า “ปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางแล้วไง ปล่อยวางแล้วมันก็เป็นธรรมแล้วไง” ปล่อยวางอะไร? เอาอะไรมาปล่อยวาง? แล้วปล่อยวางอะไร?

นี่ไง เวลามันทุกข์มันยาก เวลาคนมันทุกข์มันยากนะ เวลาคนมันทุกข์มันยากก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าบอกนี่มันเป็นกิเลส มันเป็นกิเลสนะ มันจรมา สิ่งที่มีมันจรมานะ ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ เรามีสติปัญญาเดี๋ยวมันก็เบาบางลง เบาบางลงไปแล้วถ้าไม่รักษา ไม่มีสติ ไม่มีสมาธิปัญญา เดี่ยวมันก็กระทบอีก กระทบอีกมันก็เกิดอีก ถ้ามันเกิด เวลาเกิดมันเกิดดับ เกิดดับไง แล้ววาง วางอะไร? เอาอะไรวาง? แล้ววางอะไร? มันไม่มี มันไม่มี

อารมณ์ อารมณ์ก็เกิดดับอยู่แล้ว ความรู้สึกนึกคิดมันก็เป็นธรรมชาติของมัน แล้วมันจับต้องสิ่งใดได้ไง เพราะมันไม่รู้จริงใจ มันไม่เห็นว่าจะอะไรเป็นกิเลส แล้วอะไรเป็นธรรม มันเป็นกิเลส ตีสองหน้า หน้าหนึ่งก็ว่ามันเป็นกิเลส หน้าหนึ่งว่าเป็นธรรม มันเป็นกิเลสทั้งคู่ เพราะอะไร

เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว บุญ และบาป ข้ามพ้นด้วยอะไร ข้ามพ้นนี้ไง เพราะถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมัน สงบระงับขึ้นมา เห็นใหม่ ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมามันโน้มไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็น จิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

แต่เวลาพูดเป็นปุถุชน เราก็พิจารณาได้ กาย เวทนา จิต ธรรม เราก็นึกได้ เราก็รู้ เราก็ เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เวลาคนที่ ประพฤติปฏิบัติใหม่ เวลาไปไหน สิ่งที่เป็นศัตรู สิ่งที่เป็น ภาระหน้าที่ คือระหว่างเพศตรงข้าม เห็นแล้วมันดีมันงามไปหมด

“เออ! จะพิจารณาอะไรๆ ให้เป็นของที่ไม่น่าสวยงาม” ของมันสวยงามแต่จะพิจารณา ให้เป็นของไม่สวยงาม ก็พยายามๆ ใจ เวลาถ้ามันสวยงามมันก็น่าหนึ่ง กิเลสตีสองหน้า ถ้ามัน ไม่ สวยงามมันก็เป็นอีกหน้าหนึ่ง ถ้ามันถูกใจมันก็เป็นอีกหน้าหนึ่ง มันมีหน้ามีตาทั้งนั้น

กลับมาทำความสงบของใจซะ ให้เป็นคำบริกรรมได้นะ เวลากำหนดพุทโธๆ เห็นใหม่ นี้ ก็กำหนดพุทโธ เวลาครูบา- อาจารย์บางสำนักท่านสอน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เห็นใหม่ โลงศพที่มีลายเทพพนมไง ข้างนอกเป็นลายเทพพนม ข้างในมีซากศพ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันเป็นเครื่องหุ้มห่อ หุ้มห่อเนื้อหนังมังสาอยู่ในร่างกายนี้

ร่างกายคนเหมือนกันทั้งสิ้น แต่มันมีลายเทพพนมอยู่นะ โลงศพมันมีลายเทพพนมอยู่ ถ้าเราใช้สติใช้ปัญญา สติปัญญา ถ้ามันมีกำลัง มีสติ มีกำลังนะ มันก็จะคิดเห็นตามจริงตามนั้น แต่ถ้าไม่มีกำลังนะ ก็คิดได้เหมือนกัน แต่เลือนลอยใจ แล้วที่ว่า สิ่งที่ยังสวยงามมันงาม มันพอใจ มัน แก่ไม่ได้ไง เวลามันเป็นอุปสรรค มันเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นเรื่องธรรมชาติเลย

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา **ธรรมชาติเห็นธรรมชาติ** ใจ เขาบอกว่า “ถ้ามันมีศีลมี ธรรมกันหมดไปแล้ว แล้วโลกนี้มันจะไม่มีความสุขเลย” ให้มันไม่มีจริงๆ เถอะ มันเป็นไปไม่ได้

ถ้ามันเป็นไปได้ เห็นใหม่ ทางสายกลาง ทางสายกลางเป็นทางสายกลางใน พระพุทธศาสนา ถ้าในพระพุทธศาสนา โดยธรรมชาติของมันกิเลสมันก็ดิ้นรนอย่างนี้แหละ แต่ ถ้ากิเลสมันดิ้นรนอย่างนี้เรามีศรัทธามีความเชื่อ เราพยายามประพฤติปฏิบัติให้ตามความเป็น จริง แล้วเราประพฤติปฏิบัติตามแบบครูบา-อาจารย์ที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านวางข้อวัตร ปฏิบัติไว้เป็นเครื่องอยู่ของใจ เห็นใหม่

คำว่า “เครื่องอยู่ของใจ” คนเราพระบวชใหม่ๆ ขึ้นมา มันคิดถึงบ้านทั้งนั้นนะ พระบวชใหม่มันก็เป็นฆราวาส เราเติบโต มานะ อยู่บ้านอยู่เรือนมา ๒๐ ปี แล้วถึงวันหนึ่งเราไปบวชพระ บวชพระต้องไปอยู่วัดอยู่วา มันเพศพรหมจรรย์ พอเพศพรหมจรรย์แล้วมันไม่คิดถึงบ้านถึงเรือน ไม่คิดเรื่องทางเพศฆราวาส มันเป็นไปไม่ได้หรอก เราลบความคิดเราออกหมดไม่ได้ เวลาเราอยู่ทางโลกมา ๒๐ ปี เราก็มีการศึกษามีความรู้มาตลอด ๒๐ ปี มาบวชเป็นพระแล้วลบหมดเลย ขึ้นต้นใหม่ ขึ้นต้นใหม่มันก็เป็นสัจจะ เป็นความจริง ที่เราจะตั้งกับเรา แต่! แต่จะบังคับว่าให้ไม่มี ความรู้สึกมีความนึกคิดถึงเพศถึงการเป็นฆราวาสเลย มันเป็นไปไม่ได้ นี่ไง พอเป็นไปไม่ได้ มันก็คิดถึง คิดต่างๆ เห็นไหม ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนาน้อยมันก็คิดมาก มันก็ทุกข์มาก

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ เห็นไหม จะบอก “**เป็น เครื่องอยู่ของใจ ข้อวัตรปฏิบัติ เป็นเครื่องอยู่ของใจ**” เราก็อยู่ วัตรปฏิบัติของเรา เข้าขึ้นมาเราทำสิ่งใด เรามีครูบาอาจารย์เป็น ร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งอาศัยเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจใจใจ พอยึดเหนี่ยว จิตใจของเราแล้วนะ แล้วเรา พยายามกระทำของเรา พยายามบริกรรมของเรา เห็นไหม จากที่เป็นเครื่องอยู่มันก็จะสงบระงับ แล้วเป็นความจริงในใจของตน

แล้วถ้ามันเป็นความจริงในใจของตน นี่ทางสายกลาง สมานธิรักษได้ยาก หัวใจของ คนรักษได้ยาก ถ้าหัวใจของคนรักษได้ยากแล้วทำไมต้องมาปฏิบัติล่ะ เพราะว่ากิเลสมัน ยิ่งใหญ่ไฉ

นี่ไง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาชำระล้างกิเลสแล้ว กิเลสกลัว ธรรมๆ กลัวธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่กลัวอะไรเลย เพราะธรรมขององค์- สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม มีสัจจะ มีขันติ มีมรรค ๘ มีอาวุธที่จะเข้าไปต่อกรกับกิเลส ไฉ ถ้ามันจะเข้าไปต่อกร แล้วต่อกรอย่างไรล่ะ

นี่ไง ถ้าไม่เป็นทางสายกลาง มันก็เป็นกิเลสตีสองหน้า หน้าหนึ่งก็ทุกข์ก็ยาก ก็ไม่มีสิ่ง ใดเป็นขึ้นเป็นอัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้วก็ไปมัวเมากับพิธีกรรม พิธีกรรมการกระทำไฉ แล้วข้อวัตรปฏิบัติไม่ใช่พิธีกรรมหรือ?

ข้อวัตรปฏิบัติก็เป็นพิธีกรรมเหมือนกัน แต่พิธีกรรมนี้มันเป็นพิธีกรรมที่เรากระทำให้มัน เป็นความจริงขึ้นมา มันไม่ใช่กิเลสตีสองหน้า นี่เป็นธรรม ทางสายกลาง ทางสายกลางที่เราไม่ ติด ในสุข แล้วเราไม่ติดในทุกข์ ในสุขในทุกข์ขึ้นมามันเป็นข้อเท็จจริง อยู่แล้ว ทางสายกลางๆ

คือ เพศพรหมจรรย์ เพศที่จะเข้าไปแสวงหา เข้าไปค้นคว้า เข้าไปสู่จิตของตน แล้วจิตตภาวนาๆ นี่ภาคปฏิบัติ ภาคภาวนา ถ้าจิตตภาวนา เห็นใหม่ มันไม่เมาใจ มันไม่มัว มันไม่เมา

ถ้ามันเมาใจ นี่ธรรมเมาๆ ใจ เมาในพิธีกรรมของตน เมาในพิธีนะ ไม่ใช่เมาในธรรม หรืออก เพราะมันไม่มีธรรมให้เมา มันเมาในพิธีๆ เพราะตั้งพิธีไง ศาสนพิธี ศาสนพิธีมันเป็นการ บัญญัติขึ้นของคณะสงฆ์นะ เพราะว่าคณะสงฆ์ พระพุทธศาสนานี้เราจะประพฤติปฏิบัติกัน อย่างไร ศาสนพิธี พิธีที่เขากระทำกันในการทำบุญกุศล นั้นนะถูกต้องชอบธรรม เพราะคำว่า “ถูกต้องชอบธรรม” เพราะมันมาจากโลกไง

ชาวพุทธๆ เห็นใหม่ วัด วัดหนึ่ง เห็นใหม่ วัดกรรมฐานก็มีพระพุทธรูป พระพุทธรูปก็เป็น สัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระ- สัมมาสัมพุทธเจ้าโดยสมมุติ สมมุติๆ ขึ้นมา คนที่เขายังเป็น ชาวพุทธในทะเบียนบ้าน เขาไม่เข้าใจในพระพุทธศาสนา ไปวัดๆ เขาก็ต้องเห็นพระพุทธรูป ใน ประเพณีวัฒนธรรมเขา พระพุทธรูป เป็นตัวแทนพระพุทธเจ้า ก็กราบพระพุทธรูป เป็นพิธีกรรม พิธีกรรมเวลาสวดมนต์ทำวัตรต่างๆ เป็นพิธีกรรมๆ เป็นศาสนพิธีๆ

ถ้าศาสนพิธีขึ้นมา เวลาเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา การนั่งสมาธิ การบริกรรมพุทโธๆ ก็เป็นพิธี แต่พิธีมันเป็นพิธีผู้ด้วยสัจจะด้วยความจริงของตน จากพิธีๆ ใจ ก็พิธีถ้าปฏิบัติให้มันเป็นความจริงแล้ว เขาพ้นจากการเป็นวิธีปฏิบัติ เพราะปฏิบัติเป็น เอาหลักความจริง ไม่ติดในพิธี ไม่ให้กิเลสมันตีสองหน้า ไปยึดสิ่งนั้นว่าเป็นพิธีกรรม ปฏิบัติพอเป็น พิธี คือการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องดีงามแล้วเป็นธรรมยังไม่ถึง

แล้วถ้าเวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ เวลาทางโลกๆ เห็นใหม่ ถ้าเราไปสังคมๆ เห็นใหม่ สังคมถ้ามนุษย์เพื่อนฝูงหรือคนในชุมชนตีสองหน้า ตีสองหน้ามันไว้ใจกันไม่ได้ มันทำอะไรแล้ว เห็นใหม่ มันเป็นที่เราต้องระมัดระวังตัว มันระวังไปหมดละ เพราะเขาเป็นคนตีสองหน้า เขา แสวงหาเอาแต่ประโยชน์ของเขา เขาเอาแต่ที่เป็นสมบัติของเขาเท่านั้น อย่างอื่นเขาไม่สนใจ นั่น คือคนตีสองหน้า

เวลาเราจะมาประพฤติปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เวลาถ้าเราเป็นคนของเรา เราจะ ค้นคว้าหากิเลสหรือหาธรรมในหัวใจของตน เห็นใหม่ กิเลสมันก็เลยตีสองหน้าเหมือนกัน แล้ว กิเลสตีสองหน้าเพราะมันเป็นกิเลส กิเลสมันยิ่งใหญ่ กิเลสมันเอาแต่ควบคุมหัวใจของสัตว์โลก เจ้าวัฏจักรมันควบคุมทั้งสิ้น แล้วถ้าอำนาจวาสนาของคนมันอ่อนแอ อำนาจวาสนาของคนมัน ไม่มีวาสนามันไม่เห็นสัจจะความจริงใจ มันเข้าถึงธรรมไม่ได้

ถ้าเข้าถึงธรรมไม่ได้ มันก็เป็นเรื่องของพิธีปฏิบัติธรรมไง เพราะเป็นพิธีเอาพิธีนี้เท่านั้น ถ้าพิธีก็คือพิธี พิธีเราก็ทำกันได้ เห็นใหม่ ประเพณีวัฒนธรรมเกิดจากมนุษย์ มนุษย์มีความเชื่อ มนุษย์มีวัฒนธรรม เวลาที่มีวัฒนธรรมแล้วแสดงออกมามันก็เป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรม เห็นใหม่ การร้อง การรำ การต่างๆ เป็นวัฒนธรรมของชุมชน

นี่ก็เหมือนกัน วิธีปฏิบัติ วิธีปฏิบัติในพระพุทธศาสนาไง ศาสนพิธี ศาสนพิธีมันเป็นพิธี การทำบุญทำกุศลของ ของชาวพุทธ ชาวพุทธตามชุมชนต่างๆ เขาก็มีพิธีกรรมของเขา ความเชื่อ ของเขานั้นเป็นพิธี ศาสนพิธี แต่เวลาปฏิบัติๆ ปฏิบัติพอเป็นพิธีมันก็เป็นพิธี มันไม่เข้าถึงศีล สมาธิ ปัญญาที่เป็นทางสายกลาง เพราะเป็นศาสนพิธีเป็นชุมชนขึ้นมามันก็แบ่งว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิดใจ มันก็จะยังรักษาหน้าของตน เอาหน้าเอาตาของตนไปแบ่งการปฏิบัติเป็นฝักเป็นฝ่าย

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน มีสิทธิ เสรีภาพเหมือนกัน การเกิดเป็นมนุษย์เป็น อริยทรัพย์ แต่! แต่มนุษย์ไม่ใช่ดีเพราะการ เกิด มนุษย์ดีเพราะการ กระทำ การกระทำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็น ใหม่ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวัชยญาณ

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เห็นใหม่ การกระทำ การกระทำในใจของตน เห็นใหม่ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนให้ไปดับที่เหตุนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนพระสารีบุตร เห็นใหม่ ถ้า เธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ อารมณ์ความรู้สึก เห็นใหม่ อุตตานุทิวฐิ ทีวีฐิมานะตัวตนในใจสำคัญที่สุด ใ้ตัวตน นะ ใ้ที่อื่นที่อย่างอื่นไม่ดีๆ นะ ใ้ตัวไม่ดีนั้นนะ!

ถ้ามันเข้าถึง เห็นใหม่ ธรรมมันไม่มีหน้า ถ้าเป็นธรรมไม่มีหน้า แล้วถ้าไม่มีหน้าแล้วมัน ชัดมันแจ่มของมันนะ เวลาครูบา-อาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นธรรมๆ เห็นใหม่ **ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺคลมุตตมํ** มันเป็นธรรม

ถ้ามันไม่เป็นธรรม มันเป็นกิเลส แล้วเวลากิเลสมันตีสองหน้านะ โจรและมหาโจร ทาง โลกนะ เวลาเขาเป็นโจรเขาปล้นชิงวิ่งราว เขาเป็นโจร แต่ถ้ากิเลสมันตีสองหน้ามันเป็นมหาโจร! มันเป็นมหาโจรเพราะมันคิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ ใจ พอสิ่งนั้นเป็นธรรมมันเป็นมหาโจร มหาโจร เพราะอะไร เพราะไม่ต้องปล้น มันปล้นศรัทธา ปล้นหัวใจของคน ปล้นคือว่ามันเอาความเชื่อใจ กิเลสมันตีสองหน้า หน้าทางคุณงามความดี ความดีทางโลกมันเข้ากันได้ไง มันเป็นตรรกะ มัน เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ เวลาธรรมะ ธรรมะที่เป็นนวนิยายธรรมอ่านแล้วซาบซึ้ง

หลวงตาพระมหาบัว ท่านบอกไว้ไว้พวกนี้ฟังธรรมเป็น ฟังธรรมเป็นมันจะฟังเข้าสู่อริยสัจ มันจะเข้าสู่ความจริง แล้วความจริงมันจะสะท้อนกลับเข้ามาที่มจิตได้ สำนักของผู้ฟังธรรมนั้น ผู้ฟังธรรมนั้นนะชนพองสยองเกล้า ผู้ฟังธรรมนั้นถ้ามีสิ่งใดค้างคาหัวใจ แล้วสัจธรรมอันนี้มันไปสะดุดหัวใจดวงนั้น มันจะเป็นคุณธรรมที่เคาะพญากันสูงสุดเลยละ เวลาครูบาอาจารย์ ที่แก้จิตๆ ท่านแก้กันอย่างนั้นไง ถ้ามันเป็นสัจจะมันเป็นความจริงนะ

แต่ถ้ามันเป็นมหาโจรๆ มันปล้นศรัทธา การปล้นศรัทธาคือบอกนุ่นก็วางแล้ว นี่ก็วางแล้ว มันเป็นธรรม กิเลสตีสองหน้า เวลาความชั่วว่ามันเป็นกิเลส เวลาวางแล้วๆ เป็นธรรมแล้วๆ คือมันเอออออกห่อหมกว่าจะเป็นธรรมไป แต่มันไม่มีเหตุมีผล มันไม่มี ศีล สมาธิ ปัญญา ตามทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ทาง สายกลางในพระพุทธศาสนา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ สมุทัยไย ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ก็ไม่เห็น ทุกข์ก็ไม่รู้จัก ไม่เห็นกิเลส

ถ้ารู้จักทุกข์ เห็นทุกข์ ทุกข์เกิดจากสมุทัย สมุทัยมันค้นหา ภาวตัณหา วิภวตัณหา แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่าน อบรมบ่มเพาะ ท่านสั่งสอนนะ ทางสายกลาง ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามันพิจารณาโดยมรรค ๘ ไง ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบไย โดยมรรค เวลามรรคสามัคคีสมุจเฉทปหาน ขณะจิต นิโรธ ดับทุกข์

“ไม่ต้องนิโรธ ขณะไม่ต้อง ขณะของเขาก็เป็นขณะของเขา เราไม่ต้องมีขณะก็ได้” กิเลสตีสองหน้า เพราะทางสายกลางไม่มีหน้า “ไม่มีขณะก็ได้ ไม่มีขณะก็ได้” ไม่มี

มันเป็นการดับทุกข์ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มันต้องนิโรธ ดับ! สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมตา สิ่งใดสิ่งหนึ่งคือการประพฤติปฏิบัติ สิ่งใดสิ่งหนึ่งคือการแสวงหา สิ่งใดสิ่งหนึ่งคือเดินสายกลาง สิ่งใดสิ่งหนึ่งคือการประพฤติปฏิบัติ สิ่งใด สิ่งหนึ่งถ้ามันเป็นจริงมันกิจจญาณ สัจจญาณ

แต่มันไม่มีไย มันไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเลย พอไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมันก็เป็นกิเลสหมด กิเลสมันตีสองหน้า พอตีสองหน้าขึ้นมาแล้วมันก็ติดในพิธีปฏิบัติธรรม พอติดพิธีในการปฏิบัติธรรมพอเป็นพิธี พอเป็นพิธีขึ้นมาจะเอามรรคเอาผลขึ้นมา “ขณะไม่ต้อง ขณะไม่เกี่ยว” ไม่เกี่ยวแล้วมันก็เลยไปติดหน้าตาไย โอ้ย! มีหน้ามีตา แสวงหา พยายาม... มันเป็นเรื่องของกิเลสแสดงออก เพราะกิเลส มันสองหน้า ตัวเองไม่รู้ ตัวเองทำโดยกิเลสมันครอบงำ ถ้ากิเลสครอบงำนะ อวิชชาไม่รู้ตัวนะที่ทำการออกไปนั้นนะ

แต่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านรู้และท่านเห็น พอท่านรู้และท่านเห็นเพราะมันมีที่มา ใ้ มันมีที่มาจากไม่ต้องมีขณะ ไม่ต้องประพฤติปฏิบัติให้มันกระเสือกกระสน ให้มันเป็นการ ทรมานตน เอาตามแต่ความพอใจของตนไง พิธีปฏิบัติ คำว่า “พิธี” เราจะจัดอย่างไรก็ได้ พิธี ปฏิบัติ แล้วจัดอย่างไรมันเป็นเรื่องกิเลสนะ แล้วกิเลสมันติดดีใจ เมาคูณงามความดีใจ แล้วไม่ใช่ เมารธรรมดา ด้วยนะ เมาวัวเป็นคุณธรรมด้วย

ถ้าเป็นคุณธรรมนะ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิ ผล อนาคติมรรค อนาคติมผล ฌานัตตมรรค ฌานัตตผล มนต์ตสังโยชน์เป็นชั้นเป็น ตอนนะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจจา สิลัพพตปราคาส พระโสดาบันเท่านั้น สักกายทิฏฐิ ความเห็นผิดในธรรมและวินัยนี้ไม่มีเลย เพียงแต่กิเลสอย่างละเอียดไม่รู้ไม่เห็นเท่านั้น แล้วกิเลสอย่างละเอียดมันจะชวนชวามิจุตมุงหมาย มีการกระทำด้วยกำลังใจอีกเหิม เต็มหัวใจ เพราะมีขณะดับทุกข์ ดับสังโยชน์ ๓ เพราะขณะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจจา สิลัพพตปราคาส มันมีขณะมันดับ มันขาด มันมีความฮึกเหิมความทะเยอทะยาน ออยากได้มากมาย

อันนี้เป็นกิเลสใหม่ เป็นมรรค เป็นมรรคเพราะอะไร เพราะมันการประพฤติ ปฏิบัติตามทางสายกลาง ทางสายกลางของพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าแสดง ธรรมจักรฯ ทางสองส่วน ดีและชั่ว บุญและบาป นี่ทางสองส่วน ไม่ควรเสพ เสพ เสพทางสายกลาง ทางสายกลางที่การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันไม่มีหน้าไม่มีตา

ถ้ากิเลสมันตีสองหน้า มันรักษาหน้า มันแสวงหาหน้า มันจะเพิ่มหน้าของมัน มันก็เลย เป็นกิเลสเฟื่องฟู แต่! แต่สังคัมเป็นเหยื่อ มองไม่ออก ครูบาอาจารย์นะ ไม่ต้องมองหรรอก มัน ขวางหู ขวางตา มันเป็นเรื่องมารยาสาไทย มันไม่มีธรรมอะไรเลย มันเป็นกิเลสล้วนๆ เคว้ง